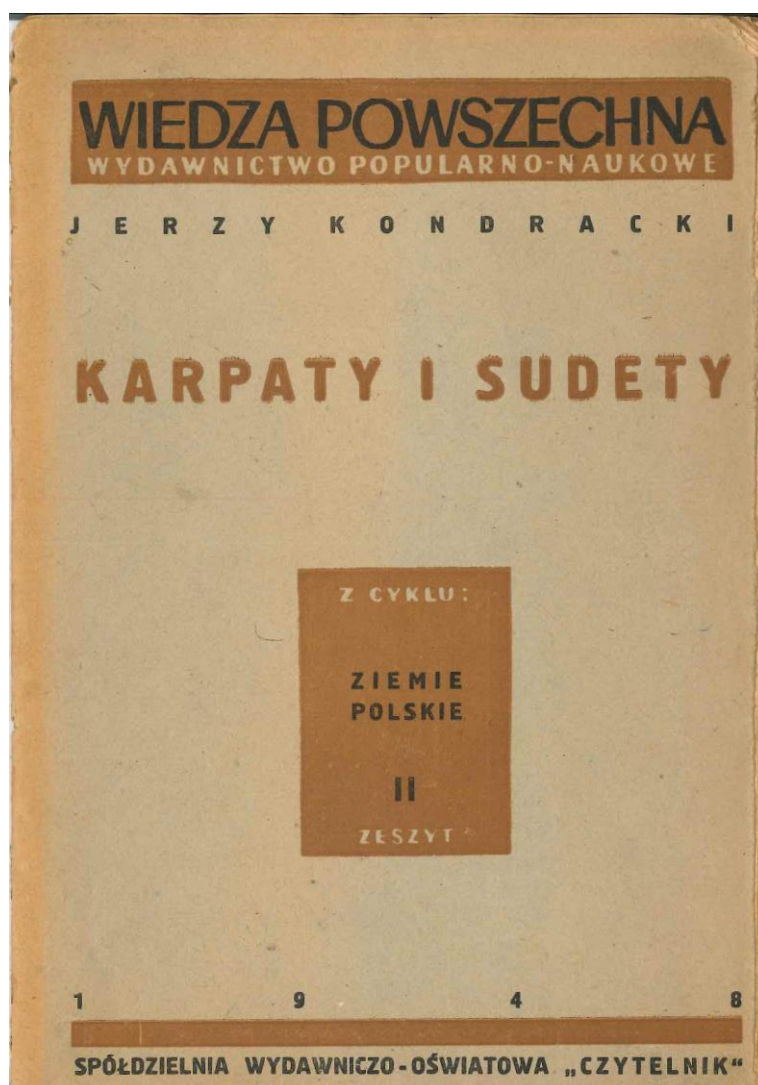


Skarby z Pracowni (3)

Karpaty i Sudety

W listopadzie 1948 roku na rynku ukazała się publikacja „Karpaty i Sudety” wydana nakładem Wydawnictwa „Wiedza Powszechna”. Jest to II zeszyt wydany w ramach cyklu „Ziemie Polskie”. W sumie w cyklu zaplanowano osiem zeszytów obejmujących tematycznie wiadomości z geografii Polski oraz rolnictwa, leśnictwa, przemysłu, górnictwa, handlu, komunikacji i oświaty. Prezentowany zeszyt zawiera opisy Karpat i Sudetów z podziałem na Karpaty polskie, obniżenie podkarpackie oraz Sudety polskie. Autorem tekstu jest Jerzy Kondracki a redaktorem Stanisław Tazbir i Leszek Klima.



Jerzy Kondracki przybliży we wstępie ogólny podział łańcucha górskiego, który tworzą Karpaty i Sudety. Oba pasma oddziela od siebie Brama Morawska, tak więc są wyraźne granice. I mimo, że na pierwszy rzut oka krajobraz górski w obu pasmach jest podobny, to jednak różni się. Karpaty bowiem to góry lesiste, rozciągające się łukiem o długości 1400 km, i szerokości dochodzącej nawet do 200-300 km. Sudety natomiast ciągną się na przestrzeni 300 km i 80 km szerokości. I mimo, że zróżnicowanie krajobrazowe w Karpatach jest o wiele bogatsze, to jednak Sudety uważane są za góry „stare”.

Karpaty jako góry „młode” dzielą się na Karpaty Zachodnie i Wschodnie. Te pierwsze to pięć głównych łańcuchów, te drugie trzy. W granicach Polski znajduje się tylko część Karpat. Są to Beskidy, Podhale i Pieniny oraz Tatry. Pasma to otacza Obniżenie Podkarpackie, a na końcu znajduje się Brama Morawska oddzielająca, jak już wcześniej było wspomniane Karpaty od Sudetów.

Ponieważ nasze zainteresowanie skupia się na terenach, na których mieszkamy przyjrzymy się nieco bardziej części książki poświęconej temu pasmu gór. Sudety dzielą się na trzy części: Sudety Zachodnie, Środkowe i Wschodnie. Oczywiście nie wszystkie łańcuchy górskie wchodzące w skład Sudetów leżą w granicach Polski. Część z nich jest już poza nimi. Dotyczy to przede wszystkim Sudetów Wschodnich, które prawie w całości leżą po stronie czeskiej.

Jeśli chodzi o tereny otaczające Jelenią Górę, to kotlinę, w której usytuowano miasto otaczają różne krajobrazowo pasma górskie. Od północy zamykają ją niewysokie Góry Kaczawskie, od wschodu Góry Łomnickie (Rudawy Janowickie), od południa Karkonosze z najwyższym szczytem całych Sudetów – Śnieżką 1603 metry n.p.m., a od południowego zachodu Góry Izerskie.

By pokazać jak w roku 1948 postrzegano Karkonosze posłużę się cytatem z omawianej publikacji. „... Karkonosze są najwyższą częścią Sudetów i mimo braku śmiałych szczytów i głębokich dolin noszą częściowo piętno gór wysokich przez to, że właśnie tu najlepiej dla całych Sudetów zachowały się ślady zlodowacenia, że grzbiet ich wznosi się ponad górną granicę lasu (która tu leży o 200-300 metrów niżej niż w Karpatach), że rośnie tu kosodrzewina i że na najwyższych wzniesieniach znajdziemy rumowiska głazów, a na zboczach tu i ówdzie przepaściste ściany”...

Mam nadzieję, że to krótkie streszczenie zawartości tej publikacji zachęci do sięgnięcia po nią.

Krzysztof Tęcza